

Вёска Калючычы — цэнтр калгаса імя Кірава...

Уздоўж шырокай вуліцы вёскі...

Аднак узровень вёскі пустыня...

Да важнейшага, завяршальнага этапу работы ў сельскай гаспадарцы...

У іх наступіў час жніва, гарачы, радасны час...

Старшыня калгаса Мікалай Курбачка...

Якое золата! — заклікае ён. — Бузе не менш як на 15 цэнтнераў з гектара.

Важкім вадаспадам лясца ўраджаі з камбайнаў у кулавы аўтамашыны...

Хлеб ідзе! Чкавыч негды. І людзі працуюць, не шкадуючы ні працы, ні часу!

Наперадзе ў кіраўняў яшчэ многа работы і нямадае цяжкасцей...

Толькі б утрымалася надвор'е — непакочыцца калгаснікі...

Але праз некалькі дзён сонечнае надвор'е не ўтрымалася...

Нібы знарок, — нездаволенна значае камбайнер Мікалай Ігнатюк...

Трактарыст Сяргей Трафімаў...

С. ГРАБОУСКІ. Слуцкі раён Мінскай вобласці.

На адмыку: бібліятэкар сельскага Дома культуры...

С. ГРАБОУСКІ. Слуцкі раён Мінскай вобласці.

Па вандруках такіх не вадзіў мне лёс, А Замбезі мая пралынула пад Слуцкам...

Пры збядзілай разі туні народ бытаваў — Ні глыбокіх віроў, ні пясчаных адхонаў...

Неадкладна ў паход абстаўваўся плыт, — З хлеставыя выкаралася ўпотае вароты...

ЛІТВАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАПРЭННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННИКАЎ БССР

№ 67 (1289) Серада, 20 жніўня 1958 года Цана 40 кап.

Узбагачаць танцавальную самадзейнасць

ШЫРОКАЕ развіццё ў Беларусі атрымаў самадзейны танцавальны мастацтва. У 3000 самадзейных танцавальных калектываў рэспублікі ўдзельнічае больш 24 000 чалавек.

Лепшыя калектывы папулярныя не толькі ў Беларусі, але і за яе межамі. Калектывы Гомельскага Палаца культуры чыгуначнікаў...

Танцавальны калектыв Палаца культуры прафсаюзаў выязджаў у Германію ў Дамаратскую Рэспубліку, а калектывы Гродзенскага культасветучылішча, Пінскага гарадскога і Навагрудскага раённага дамоў культуры...

Латвійскаму і Эстонскаму СССР наведальніцы ўніверсітэта і Беларускага калектыву прамастава выступілі ў Латвіі і ў Літве. У гэтых краінах былі танцавальны калектывы Гомельскага Палаца культуры чыгуначнікаў...

Творчыя поспехі дабіліся і танцавальныя калектывы клуба чыгуначнікаў станцыі Гродна, Віцебскага раённага Дома культуры, клуба чыгуначнікаў станцыі Баранавічы і іншыя.

Значныя поспехі мела танцавальная самадзейнасць рэспублікі ў 1957 г., які быў годам творчага ўздыму самадзейнага танцавальнага мастацтва. Гэтым садзейнічалі фестывалі моладзі, агляды культасветустановаў у сувязі са святкаваннем 40-годдзя Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі.

У ГОНАР 40-годдзя БССР сёлета праводзіцца мясцовы, раёнавы, гарадскі і абласны агляды мастацкай самадзейнасці, якія канчаткова дэкада самадзейнага мастацтва рэспублікі ў Мінску. Дэкада павінна яра прадмантравачы высокую танцавальную культуру калектываў рэспублікі.

Асноўна ўвага танцавальнай самадзейнасці павінна быць аддадзена рэпертуару, які па сваёму ідэйнаму зместу і мастацкім якасцям павінен адпавядаць усім патрабаванням у галіне эстэтычнага выхавання. Дастойнае месца ў рэпертуары павінны заняць беларускія народныя танцы. Неабходна выдзяліць, вымуцаць і спінчыць усабавіць лепшыя ўзоры мясцовага народнага танца, а таксама рыхтаваць танцы, якія ўжо існуюць у сціпнай апрацоўцы.

Сярод лепшых узорў сціпнага ўвабавітання танаца можна назваць «Лявоніху», «Будбу», «Янюк», «Мікіту», «Янюк», «Крыжачок», «Міцеліну», «Чарот», «Юрачук», разнастайныя кадрылі, полечкі і многа іншых танцаў, у якіх адлюстраваліся прынамы рысы характараў беларускага народа, карціны народнага жыцця, побыту, працы, роднай прыроды.

Мноства пудоўных і разнастайных беларускіх танцаў і карагодў, якія бытуць або бытавалі ў народзе і незаслужана забыты, яшчэ чакаюць сціпнага ўвабавітання. Сярод іх танцы «Верабей», «Бычок», «Бачан», «Гінаван», «Падушчанка», «Антон», «Журавель», «Галубец», «Штога», «Кукудыя», «Віхор», «Каз», «Казёл», «Танцы-гульні» — «Парашка», «Зялёла», карагоды — «Ой, рана на Івана», «Вясна прышла», «На лужках, лужках», «Я мяленік», «Паселі дзеўкі лён» і інш.

Некаторыя калектывы збіраюць народныя танцы, адраджаюць забытыя пільныя традыцыі, узбагачаюць свой рэпертуар яркімі самабытнымі танцамі.

Калектывы Віцебскага раённага Дома культуры сціпна ўвабавіт танец «Рукавіца», які бытаваў у вёсцы Трапальскі Віцебскага дзяржаўнага харваграфічнага вучылішча спецыяльнага аддзялення па падрыхтоўцы балетмайстраў — кіраўнікоў танцавальных калектываў.

У Беларусі ёсць кансерваторыя, сем музычных вучылішч, адкуль выходзяць дырыжоры-харавікі, дырыжоры аркестраў народных інструментаў, канцэртмайстры, выканаўцы на рэальных музычных інструментах. Аднак ж у рэспубліцы харваграфічнае вучылішча рыхтуе толькі выканаўцаў класічнага і характэрнага танца.

Зусім натуральна, што прытоку кваліфікаваных кадраў балетмайстраў самадзейных калектываў няма. Адсюль адставае танцавальнай самадзейнасці ад харавой і інструментальнай. Балетмайстар, апрача прыродных здольнасцей і дасканалых танцавальнай тэхнікі, павінен валодаць глыбокімі ведамі ў галіне народнай творчасці, драматургіі, быць знаёмым з асноўнымі рыжысур, умець мысліць харваграфічнымі вобразамі. Балетмайстар — кіраўнік танцавальнай самадзейнасці — павінен быць і выхавателем свайго калектыву. Гэтыя і іншыя неабходныя веды павінны атрымаць слуцкі аддзяленні пры харваграфічным вучылішчы.

ЧАС паставіць пытанне аб стварэнні пры палатнах, дамах культуры і клубх калектываў мастацкай самадзейнасці, якія ажыццяўлялі б пастапоўку класічных танцаў і балетных спектакляў. Трэба арганізаваць таксама дзіцячыя студыі, якія паўнавалі б з дзіцячым часам маладзёжныя калектывы дзіцячымі і юнакмі, якія ўжо атрымалі пэўную школу класічнага танца ў студыі.

Пастапоўка балетаў на самадзейнай сцэне магчыма толькі пасля сур'езнай і працяглай падрыхтоўкі ўдзельнікаў танцавальнага калектыву. Пры правільнай рабоце калектываў, якія паставілі свайго мэта авалоданне майстэрствам класічнага танца, мы зможам праз некалькі год бацьчы ў пастапоўцы мастацкай самадзейнасці і творы балетнай класікі. Змагі не некаторыя калектывы Ленінграда, Днепрапятроўска, Масквы, Ташкента і іншых гарадоў ажыццяўляць пастапоўку балетных спектакляў. Так, напрыклад, танцавальны калектыв Ленінградскага Палаца культуры імя Горькага паставіў балет «Аманэла і Кветка», Ташкентскага Палаца культуры трэціхкурсніцаў — «Вальсы», Іаўскага Палаца культуры машынабудавнікоў — «Ляўронсія», калектыв Днепрапятроўска — «Лебядзінае возера». Ёсць і іншыя калектывы, якія ажыццяўляюць пастапоўкі твораў харваграфічнай класікі.

Палац культуры Савета прафсаюзаў ужо арганізаваў маладзёжны калектыв і дзіцячыя студыі класічнага танца. Будзем спадзявацца, што і іншыя палатны, дамы культуры і клубы выкарыстаюць гэты прыклад.

Важным фактарам у развіцці беларускай танцавальнай культуры, у шырокай папулярнасці багаццяў народнай танцавальнай творчасці, а таксама ў паліўненні самадзейных танцавальных калектываў высокай класічнай і мастацкай паўнаценнасці нацыянальнага рэпертуараў з'явіцца стварэнне прафесіянальнага ансамбля танца БССР. Стварэнне такога ансамбля вельмі неабходна для далейшага развіцця беларускай нацыянальнай харваграфіі, якая мае старажытныя традыцыі. У ансамблі будзе стварэцца на багатай нацыянальнай аснове новыя танцы, якія адлюстравяць сучаснае жыццё савецкага чалавека.

Танцавальныя калектывы мастацкай самадзейнасці і іх кіраўнікі павінны дастойна падрыхтавацца да 40-годдзя нашай рэспублікі.

С. ГРАБЕНШЧЫКА, мэтадыст Рэспубліканскага Дома народнай творчасці.

Беларускі калійны камбінат

На Слуцкай аўтобускай станцыі людзі. Тут не рыхтаваліся да пераезак вялікага патоку пасажыраў, і таму многія сядзілі на чамаданых, а хто проста прымацаваўся да плотаў; у ранішнім аўтобусе для ўсіх не хапіла месца, і яны чакаюць чарговага аўтобуса. У дзевяць дзяткаў аўтобусаў на радзельнішча на 25 мінут, але адпраўляўся ён толькі галіны праз паўтары. Амаць усё месцы ў ім занялі юнакі і дзяўчаты. Высокі хударлыя хлопцы усё абураліся.

— А ці ведаюць яны, што гэта за будоўля? — І не вельмі выбарочна словы, абавязу слухіць аўтамабілістаў чыноўнікамі.

Шэфэр не вытрымаў: — А ты, крытык, ведаеш — куды едзеш? Тут загананілі ўсе: — Калійны будавец едзе... — Муляры мы...

Хутка машына была ў вёсцы Кулак. Моздзіль гуртам рушыла ў адзель кадраў — афармляцца. Чарговая партыя выпускікоў будаўнічых школ прыбыла на пляцоўку Старобінскага калійнага камбіната.

Упраўляючы трэцім будаўнічым тэстам Андрэй Емаліянавіч Воранаў быў там, дзе рабілі палігон для выпуску зборных жалезабетонных канструкцый, маніравалі камбінатную ўстаноўку для пачому ў гаўзінах вагіны прадукцыянасцю сорак тры тунты ў год, зборалі шчытавыя домкі для зборавага пасялка.

Рыхтуем вытворчую базу. Хутка на поўны ход пачаўся работы, — растулачачу Андрэй Емаліянавіч.

Непадалёк стаіць тры вышкі. Тут працуюць геологі. Не без гордасці гаворыць Воранаў: — Выдатна працуюць. Заключілі бурныя скважыны на два месяцы раней тэрміну. Не забаве закончыць работа і на астатніх скважынах.

Мы знаёмліліся з разведчыкамі — камуністам Васілём Мікалаевым і камсамольцам толькі што паднялі снарад з глыбіні 315 метраў і разбіраў пароду. Віктар — вопытны спецыяліст, а дзяў Вясюкевіча гэта першыя выпрабаванне. Ён у мільну голзе скончыў дзсяцігодку, а цяпер выраснуў пры-

ацэнаў будаўніцтва калійнага камбіната. Нягледзячы прыдзецца шахтаўдаўнікам. Трэба прыняць у пэтры зямлі на глыбіню да 700 метраў. Вада раз'ядзе — сцянаныя пласты, і маленькая некакладнасць у рабоце можа прывесці да катастрофы. Каб дзтэрмінова выканаць заданне, шахтабудавнікі вырашылі прымяняць новы метад праходкі сталваў — турбінае бурэнне, а каб не перашкаджалі рабоце пльуныны — замарожваю ваду.

Калійны камбінат, вытвор-

але справа пакуль што рухаецца марудна. Неабходна наладзіць і больш рэгулярны рух пасажырскага транспарту паміж Слуцкам і Старобінам. На будоўлі няма пакуль нават газетнага кіёска...

М. БУРЬ. На адмыках: І. машыніст эскаватара Мікалай Пісарчык, 2. Разведчыкі нетраў — дызельнік Васіль Быткова і рабочы Мікалай Вясюкевіч за разборам пароды.

Фота аўтара.

Выстаўка народнай творчасці

У Хойніцкім раённым Доме культуры адкрылася першая выстаўка народнай творчасці. На ёй дэманструецца 160 экспанатаў. Сярод іх жыццільны абрусы, сурвэтка, дарожкі, вазы, шкатулкі.

Увагу наведвальнікаў прыцягнула карціна «Вясковая вуліца». Аўтар яе — загадчык Аўрамаўскага сельскага клуба Ул. Дворнік. Твор прысвечаны жыццю новай беларускай вёскі, прыгажосці роднага краю.

З цікавасцю ўглядаюцца наведвальнікі ў вялікі дыван, вытканы калгасніцкай сельгасаршэль «Ваякі» Ганінай Рыбкі. Дыван вабяць бока яркімі фарбамі, дакладнасцю і арыгінальнасцю вышывання.

Асабліва шырока прадставлены на выстаўцы работы ручной вышывкі. Лепшыя экспанаты прадставілі настаўніца А. Раманчык, работніца прамысловы арыелі В. Васкавіч, хатняя гаспадыня В. Кузьміна, пенсіянерка Е. Ляўчанка і другія.

Выстаўку народнай творчасці наведвала звыш 5 тысяч калгаснікаў і сельскай інтэлігенцыі.

І. АНКУДОВІЧ.

РАКА ЗАМБЕЗІ

Не прыкоі пекатой, не прахашь канём Па вільготных далінах у палыхах і бзе, — Вадаспад маюе, з каньіцаў у каньіцаў Пераскокая сінья стужка Замбезі.

О, Замбезі! Блакітныя выспы, глі. Дзе ад месца часу высікі іграюць. Настаўляючы році, рочуць бугай, З хваля ласосі кідаюцца на асагі.

Спёка жоўтыя пустыні, гом слонавой трубы, Войны чорныя палімаў, пігмеў і кафраў. — Гэта я перажыў, хоць ніколі не быў У цяно бабабав сапінчых Афрыкі.

Па вандруках такіх не вадзіў мне лёс, А Замбезі мая пралынула пад Слуцкам, Паўз малое сяло, у каторым і рос, Горды марай сваёй, як п'яну галагушкі.

Пры збядзілай разі туні народ бытаваў — Ні глыбокіх віроў, ні пясчаных адхонаў. І таму я вясно себе ачухаў Не іначай як Стэнлі або Лівінгстонам.

Крыгадох! Я, лаяцкі не шкадуючы, бег Пацяладох, як па старым ўдарыць павады. Які запаленчача морам затоптаным блех, Дзе каровы паслі і біталі налоты.

Неадкладна ў паход абстаўваўся плыт, — З хлеставыя выкаралася ўпотае вароты, Хоць вушныя плашчэ за прыголікі спрыт, Але, мокры па пойс, камандаваў флотам.

Апяхаў маё сэрца лютукавы жар, Я шукальнікі золата, з прагай на вейшы, Я законваў у глінічы знодены скарб: Цылых дзсяціх капеек — і ўсё па капейкам.

Пачаўшы з аршыны пругкае лук, Палынаваля шляхі басаногая варты, Я праз джунгалі, ў хмызах падзіраўся хлапчук Са сціворыкам і самаробнаю картай, Безупынку гуляў ў ваіну... Дзень пры дні Маці паскамі нас заганялі ў пясчон. І хаселася быць нам у гэтай гуані Толькі «чорнымі».

Не магі мы забіць, дараваць аднаго, І дзіячэй душы было крўдзі і горна, Што халаюць рабоў, разбіваюць багоў, Адбрыць славоў беларускія ў чорных.

Не экзотыку зараз успомніць я рад Са старонак падручніка Іванава, — Адляцела маленства, і той далягляд Мне адкрыты навова, адчуты навова.

Безбарожнай Сахары гарыць акія, Жыццязейны азіс даляка-далёка, Задыхаюцца ў сіску Ажыр і Судан, Ненадзяна заездь калоціць Марока.

Горка чорным людзям, а яры на гарбе, Не абліцца ніхад на нахажны прыезджык: Выпампоўнае нафту, ураны грабе І не давіцца косяю слонавой драпежнік.

З-пад зямлі ён выцягае жоўты метал, Каб гамбей захавачь у свае палымавал, Для яго пачынае танацтва там-там, Завынае шчамавай струной укулеле.

А танцор, як падмалены д'ябал, спрыць, Выпываюць крэпусі з натоўпу танцорах... Тут гумовую жайку выплывае ён І мадону вывазіць на брудны падорах...

Чорны дружалі Кааі твае рукі коуюць Уратоўную зброю і моцна гартуюць, Ты паслухай малую Замбезі маю, Як шчасліва і волна яе і шумуе.

Ты прымык да вузкаў, да ўдрыгаў зямных, Паспрабуў, уні, у якім зямлятресе, У пажаках акія, у павадох якіх Гэта несня складалася ў рэк Беларусі.

Зробіць некалі свет сабе мір і спакой, Смага працы адоле смерць у жалезе, Я прыму, каб нарэшце абыцця з табой На ажыўшым прасторах васкроснай Замбезі.

Дамагацца павышэння майстэрства

(На аглядзе мастацкага самадзейнасці Віцебскай вобласці)

За апошнія пяць год у Віцебскай вобласці колькасць удзельнікаў мастацкай самадзейнасці падвоілася. Цяпер тут 27 000 чалавек прымаюць удзел у рабоце 1950 розных гурткоў.

Расце майстэрства выканання. Шырокая папулярнасць карыстаюцца харавыя калектывы Багушэўскага і Талачынскага раённых дамоў культуры, Віцебскага і Аршанскага гарадскіх дамоў культуры, клубы імя Кірава ў Оршы, фабрык «КІМ» і «Сцяг індустрывалізацыі» ў Віцебску, Карацкеўскага хору Віцебскага раёна, хоры калгасаў «Бальшавік» Лезненскага раёна і «1-е Мая» Талачынскага раёна. Сярод танцавальных калектываў на ўзроўні выданняў вылучаюцца калектывы Віцебскіх раёнаў і гарадскога дамоў культуры, калгасаў «Камітэры» Аршанскага раёна, «Парыжская камуна» Полацкага раёна, Палаца культуры аблспасветы ў Віцебску і інш. Славяцца нашымі салістка Валуева, Хмельнікіна, Мінаева і інш. 3 самадзейнасці ў дыржаўны тэатр оперы і балету запрошаны рабочыя фабрыкі «КІМ» Юген Кукса, у Маладзечанск ансамбль песні і танца — І. Матусэў.

У калектывах самадзейнасці шырока скарыстоўваюцца творы масовых кампазітараў Смірнова, Шадурскага, Фадзеевіча, Гарбатаўскага, Кроера, Аленкіна і інш.

Устанавы культуры лепш наладзілі абслугоўванне насельніцтва. Толькі ў 1957 г. дадзена звыш 8 тысяч канцэртаў і спектакляў, якіх наведвала 597 тысяч працоўных вобласці. Калектывы мастацкай самадзейнасці выступалі ў канцэртах на сесіях раённых і гарадскіх Саветаў, на нарадах перадавікоў сельскай гаспадаркі. Іны ўдзельнічалі ў раённых і гарадскіх святках моладзі.

Цяпер устанавы культуры праводзяць канцэрты ў гонар 40-годдзя Беларусі. Творчыя гурткі Бярышчынскага, Асейскага, Дрысенскага і Расонскага раёнаў выязджалі з паказамі сваіх здобывацтваў у раёны і гарады саюзных рэспублік. Самадзейныя калектывы выступалі ў канцэртах у Магілёўскай вобласці і на свяце дружбы ў чарнені ў Пскоўскай вобласці.

У гэтым годзе Аршанскі, Багушэўскі, Дрысенскі і Сіроцінскі раёны практычна абмякнулі канцэрты. І праведзены творчыя спрэчкі каля кожнага сельскага раёна на сцэне Віцебскага, Полацкага і Аршанскага гарадскіх дамоў культуры ў падрабязным разборы рэпертуараў.

У маі адбылася доўгая мастацкая самадзейнасць Віцебскага гарадскога і раёнага дамоў культуры. Паказаны спектаклі, выступленні хораў, агітбрыгад, сімфанічнага аркестра, праведзены вечар беларускай музыкі і танца. У Сіроцінскім, Гарадоцкім, Талачынскім раёнах і Полацку адбыліся вечары беларускай песні і танца. Справадзаны сельскіх і калгасных калектываў праходзяць у раённых дамах культуры.

Да 40-годдзя Беларусі аб'яўлены конкурсы на лепшую песню на сучаснае тэму, на маладзёжную песню, а таксама на лепшую мастацкую агітбрыгаду, лепшы твор выяўленчага і прыкладнага мастацтва, на лепшы спектакль.

У дапамогу калектывам самадзейнасці выдадзены рэкамендацыйны спіс твораў да 40-годдзя БССР, рэпертуарны зборнік. У абласным музеі арганізаваны курсы народнай творчасці, у якіх прадстаўлены лепшыя ўзоры выяўленчага і прыкладнага мастацтва. На аснове беларускіх народных песень, якіх быццам у вобласці, рыхтуюцца да выдання зборнік песень самадзейных кампазітараў на вершы маладых паэтаў. Значная частка іх уключана ў рэпертуар аглядаў.

Майстэрства самадзейных калектываў і індыўідуальных выканаўцаў пэўным чынам залежыць ад кіраўнікоў калектываў. Пры драматычным тэатры імя Я. Коласа закончылі вучобу 20 кіраўнікоў сельскіх драматычных гурткоў. У дапамогу самадзейнасці калгасаў падрыхтавана 100 калгасных і сельскіх баяністаў, якіх ўжо ўключылі ў актыўную падрыхтоўку да аглядаў. Адбыліся педіцённыя семінары самадзейных паэтаў і кампазітараў, семінары самадзейных мастакоў.

Павышэнне кваліфікацыі мастацкіх кіраўнікоў прыцягнула многа новых удзельнікаў у калектывы. Лепш вывучылі падрыхтоўка да абласнога аглядаў і рэспубліканскага аглядаў самадзейнага мастацтва. У ёй прымуць удзел 800 харавых, звыш 600 драматычных, каля 400 танцавальных і 96 музычных гурткоў. Сярод іх 180 новых гурткоў, у тым ліку 150 сельскіх.

Іх паказваюць сельскія і раёныя агляды мастацкай самадзейнасці, у калектывах пачаў з сучаснымі савецкімі творами больш выконвацца класіка. Шырай скарыстоўваюцца беларускія народныя песні, танцы і творы мясцовых аўтараў на тэму аб сваім калгасе, прадпрыемстве і яго перадавых людзях.

У вобласці праведзены месячні агляды драматычных калектываў, у часе якога са спектаклямі перад насельніцтвам выступіла 380 гурткоў. Гэтыя выступленні паказалі, што ў рэпертуары калектываў стала больш многаактовых п'ес. Так, Обальскі сельскі клуб рыхтуе да агляда спектакль «Юныя месцішчы» аб дзеяннях падпольнай камсамольскай арганізацыі ў вёсцы Обаль, у перыяд Валікай Айчынай вайны.

Хараграфічныя калектывы, пачаў з паказам беларускіх народных танцаў і танцаў народаў СССР ствараюць кампазіцыі. У Віцебскім гарадскім ДOME культуры падрыхтавана танцавальная сюіта «40 год БССР», у раённым ДOME культуры хараграфічная харца «Дарогу кукурузе», кампазіцыя «Лен» — у Талачынскім раённым ДOME культуры, масавыя карагоды — у Аршанскім і Гарадоцкім раёнах.

Боліш стала трохгалосных і чатырохгалосных харавых калектываў, якія дамагліся разнастайнасці рэпертуара. Напрыклад, хор Карацкеўскага сельсавета Віцебскага раёна падрыхтаваў да агляда песні «Беларусь Савецкая» Шыдлоўскага, «Радасць Турапківа», беларускія народныя песні і масовыя частушкі. Хор клуба імя Кірава стаяць Орна выконвае беларускія народныя песні. «Патрыятычную песню» Гінікі (акадэмія), «Слаўся, мая Беларусь» (музыка кіраўніка хору Кроера).

Хор Аршанскага гарадскога Дома культуры выканае скажанне аб Заслонаве на словы М. Алтухова, музыка Фесенкі (мясцовы кампазітар), «Аршанскі вальс» і беларускія народныя песні. Хор завода шкловакна ў Полацку співае беларускія народныя песні і песні мясцовага кампазітара І. Барановіч «Родны Полацк» і «Песню аб шкловакне».

Маладым самадзейным кампазітарам В. Аленкіным напісана музыка на словы кіраўнікі Выдворскага хору Раісы Агеевай да песень «Деларусь — куток наш родны» і «Свята ў калгасе», якія будучы выканаць у час аглядаў.

Выдзены новыя самадзейныя мастакі, вышывальчыцы і іншыя майстры народнай творчасці. Хатняя гаспадыня М. Гурына рыхтуе габелен «40 год БССР», рабочы Гуналаў «Макет Крамяя» (разьба на дрэву) і іншыя работы.

Арганізаваны выстаўкі ў рэпертуарам у дапамогу мастацкай самадзейнасці, паліцы музычнай літаратуры. У Полацкай гарадской бібліятэцы выдзена падборка рэпертуарных навінак, змяшчаемых у перыядычным друку. Імі могуць карыстацца самадзейныя калектывы.

Аднак, у час аглядаў высветлілася, што некаторыя ўстановы не выдуць сістэматычнай падрыхтоўкі да аглядаў, слаба прыцягваюць у мастацкую самадзейнасць новых удзельнікаў, не прыцягваюць да правадзена аглядаў і прапаганды мастацкай самадзейнасці шырокай грамадскасці. Хопіць і сёння значнае паліпшэнне майстэрства калектываў, усё ж агульным мастацкім выкананнем ўзровень яшчэ невысокі. Ёсць выпадкі, калі ў канцэртах паказваюць непадрыхтаваныя нумары. Мала скарыстоўваюцца беларускія творы ў самадзейных калектывах Бярышчынскага, Чашнінскага, Дубровненскага раёнаў і гуртках Полацка.

Абласное ўпраўленне культуры накіравала групу творчых работнікаў музычнага вывучэння, драматычнага тэатра і студэнтаў-выпускнікоў музычнага вывучэння ў раёны і гарады вобласці ў мэтах дапамогі калектывам, якія рыхтуюць новы рэпертуар.

У гэтым годзе ў вобласці раёны і гарадскія агляды будуць спалучацца з выстаўкамі выяўленчага і прыкладнага мастацтва. У перыяд правядзення абласнога аглядаў у кастрычніку будзе арганізавана і абласная выстаўка, адбор экспанатаў на якіх праводзіцца ў раёнах і гарадах. У перыяд аглядаў у абласной газэце будзюць друкавацца творы масовых маладых літаратараў, мастакоў і ўдзельнікаў самадзейнасці.

Н. ШМАТКОЎ, начальнік Віцебскага абласнога ўпраўлення культуры.

Летапіс Мінска

Вялікую і цікавую работу падрыхтавала бібліятэка імя Горкага да славутага свята 40-годдзя БССР. Кніжны славеснік будаўніцтва на газетных матэрыялах склаў кароткі летапіс, які расказаў, як развівалася і будавалася бібліятэка Беларусі за апошнія гады. Акрамя таго летапіс уключае літаратурныя і навуковыя матэрыялы, якія дапамагаюць дабіцца бібліятэкай і летапісам у гісторыі сацыялістычнага будаўніцтва сталіны Савецкай Беларусі — Мінска. Асноўная частка матэрыялаў, гаворачы ў летапісе, складзена бібліятэкай на карцінках змяшчэння важнейшых агульналітаратурных падзей, развіццё прамысловасці, камунальнай гаспадаркі і добраўпарадкавання горада. Яны з'яўляюцца канцэптуальным матэрыялам для летапісу. 3 летапісам мы ладзімся, што 14 студзеня 1918 г. у клубе служавых Лібава-Роменскай чыгуны адбылася пастаноўка спектакля «Паўлінка» Я. Купалы; 15 ліпеня 1918 г. адбылася 1-я навуковая канферэнцыя РКП(б) Мінскага раёна; 15 снежня 1918 г. створана Мінская арганізацыя камсамольцаў. У складанні і падборцы матэрыялаў прымаюць актыўны ўдзел супрацоўнікі бібліятэкі Н. Кароткіна, Л. Абуховіч, З. Палацкая, С. Розенберг, Т. Шаптал, Л. Штарн і дырэктар бібліятэкі С. Ашаровіч.

У. МІСУН.

Рыхтуюцца да аглядаў

Прим Харыцінскі сельскі клуб стварае калектыв мастацкай самадзейнасці. У яго ўвайшлі звыш 30 спявакоў, танцоўшчыц, чытальнікаў і ліку калгаснай моладзі. Кіруюць рэспубліканскімі загадкамі Харыцінскі бібліятэка і мастацтва.

Калектывы выступілі ў першым канцэрта перад калгаснікамі сельсаветаў «Бальшавік», імя Куйбішына, і «Мая», рабочымі Скідзельскага дзюкавага завода і ў гарадскім пасёлку Скідзель.

Цяпер удзельнікі мастацкай самадзейнасці калгасаў «Праўда» рыхтуюцца да аглядаў, які будзе праводзіцца ў гонар 40-годдзя Беларускай рэспублікі.

М. СВЯКЛО.

На гастролях

Беларускі народны аркестр паед кіраўніцтвам І. Жыночкіна працягвае свае гастролі ў братаў Украіне. Пасля паспяховага выступлення ў Кіеве беларускія артысты дадуць некалькі канцэртаў для працаўнікоў Алёкс.

У гастрольныя паездкі прымаюць удзел салісты Т. Ніжніцкая, В. Глушкова, Е. Цыганова, Л. Шубіна. Яны выконваюць беларускія народныя песні, арні з опер савецкіх і замежных кампазітараў.

Калектыв ансамбля аперэты Беларускага драматычнага тэатра імя Я. Коласа ў перыяд гастрольнага выступлення ў Кіеве і Львове, а таксама ў Гомелі і Віцебску. Цяпер яны знаходзяцца на гастрольях у Брэсцкай вобласці.

Жыхары Брэста і калгаснікі раённых цэнтраў прагледзілі аперэты «Роз Марыя», «Вясёлая ўдава», «Алазанская даліна» і інш.

У бліжэйшым часе ансамбль аперэты наведвае Пінск.

У Белдзяржвыдавешце выйшлі новыя кнігі. На зямку: вокладкі кніг Ул. Шаўчэка, С. Майхровіча, М. Калачынскага, А. Асіпенкі і Ус. Краўчанкі.

Перад дарогай

ПАЭТЫ, прадстаўлены ў зборніку «Падарунак», у большасці свайго часу ў гады Вялікай Айчынай вайны. Некаторым давялося не толькі быць сведкамі і відзачамі многіх жудасных рабурнінаў, а і змагацца з ворагам са зброяй у руках. Такім чынам, першапачатковыя жыццёвыя ўражэнні гэтага пакалення, «чыё дэставо война агнём на корню опаліла, ды сурэанымі, і яны не маглі праціць бясцелна ў творчасці разгадзёных паэтаў. Безумоўна, не ў декларатывных практычных раіне выяўленцы грамадскага пазіцыя аўтараў «Падарунак», а ў аб'ектыўнай накіраванасці іх твораў.

Важна адзначыць характэрную акалічэнасць. У пасляваенныя гады моладзь многіх калігалістычных дзяржаў Захаду ўпадала ў бясцелнае пэсімізм, стала прапаўдаць маральную рабучанасць, усаўдэляць філасофію сярэднявечнага дэманізму: «пасля ідэ-хонь пагоні». Гэта зразумела, Выхаваная ў ініцыяты да Савецкага Саюза, да іх камунізма, яна штодзённым чарпала крах сваіх ілюзій, бачыла пераможны поступ краі сацыялізма і, не знаходзячы выйсця, паддавалася настрою бязвяходнасці. Тагожа бязвяходна не ведала наша моладзь, аб якой пісаў А. Твардоўскі ў вершы «Над возерам»:

... та юность, которой, казалось, не быть, а вот она к сроку настала, чтоб жить, и желать, и дерзать, и любить, и все — начиная сначала.

Так, савецкая моладзь, нягледзячы на драматызм савецкай вайны, знайшла ў сабе сілы ўсё «пачаць сначала».

Здарова натура сённяшняга маладога крадэаўніка зямлі Саветаў выраіла паўстае са старонак зборніку «Падарунак». Аўтары яго — ідэярычныя студэнты ці выдучыя выпускнікі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Уладзіміра Ільіча Леніна — звартаюцца ў сваіх вершах да самых блізкіх у іх узросце тэм каханні і дружбы, жыццёвага прызывання і грамадзянскага абавязку. Атапорушы; мы не збіраемся даваць характарыстыку творах усіх аўтараў кнігі таму, што, па-першае, многія з іх не сёння-заўтра выступілі са зборнікам, а тут прадстаўлены толькі асобнымі вершамі, а па-другое, значная частка твораў, змяшчаных у «Падарунак», напісана тры-чатыры гады назад і не можа характарызаваць сённяшні ўзровень майстэрства таго ці іншага паэта. Яскравы ілюстрацыі паспяховага творчага росту можа служыць творчасць Рыгора Бардуліна, Гендзя Бураўкіна, Юрася Свірко, Кастуся Ціркы. Тры-чатыры гады назад цяжка было адрозніць гэтых бясцелна здольных паэтаў ад другіх, рэдка паэтычных знаходкі танулі ў масе слоўнага плаву. Сёння ж кожны з іх стаіць на парозе, які мажуе з паэтычнай сталасцю: «Пасля навальніцы», «У партызанскім лагэры», «Ужо другія суткі вальцэ снег», «Ноч», «Рэжым санаторыя» і іншыя вершы Юрася Свірко вылучаюцца дапаўняльнасцю думкі, імкненнем выказацца каротка. І хоць часам аўтар спатыкаецца на даўно ўжо падзе чухых, знаёмых вобразах,

Не любіў я на мелкім купаваша, Гнаў на выган віцурваю коней... Маладымі рукамі сягоння Я магу ўзяць вялікае шчасце.

«Паліны спытаў» Рыгора Бардуліна атрымаў прызнанне і залічан у актыўнае паэтычнае і літаратурнае жыццё нашай краіны. Па-янацку, узнісла ўбачуць і паказуў таленавіты паэт край незлічоных багатаў: край залатой пшаніцы, і данце гэта ў карніцах саванітых і свежых: «Кухня Насці», «Паліныя пшаніца», «Вечар над Таболам», «Вё прамой наводкай» і іншыя вершы гэтага паэтычнага чыка змяшчаны ў зборніку «Падарунак». Трэба адзначыць, што аўтары наогул уласціва вобразнае, падкрэслена эмацыянальнае ўспрыманне навакольнага свету. Так, у яго нават «на лужыцы дыме ветэр разлавава, нібы хлапчук той на гарачы чай» і «вачыма круглым ўглядваюцца ітакоўні, з якога ж кожны прыляцці ітакоўні?» («Вяснова»). А колькі непарэзанага, прыбавнасці і мініятуры «Пастух».

Праўда, калі-ці-калі Рыгор Бардуліну здарэцца пацніць меры, і ён упадзе ў ненатуральнае для яго мапернасць, штучнасць, як, напрыклад, у вершы «Над возерам». Калі ў паіраўніх творах ён стараецца выявіць сваё непарэзанае пацніць:

Маладымі рукамі сягоння Я магу ўзяць вялікае шчасце.

* Падарунак. Выдавецтва БДУ імя У. І. Леніна. Мінск, 1958.

накіраваў такіх, як: «скажуць, не бынае ружы без калычак» («Не бынае ружы без калычак»), гэта ўжо не з'яўляецца атастаўчай яго сапраўднага ўмельства. Прывадзем далей яго невялікіх верш «Добры»:

Вось-вось, здаецца, выгнали яго 3 густых кустоў к абочыне шашы, І ён, пужліва глянуўшы вакол, Тут апынуўся ад шоргату машыны, І так стаць паміж бירוў і ліп І аглядае прац сабой абыар.

Каб ногі не прыкоманы з зямлі, Адрывае вась панёса б у гушчар.

Сапраўды, перад намі спачатку паўстае нібы жылы лос, мы бачым яго пудку наспіражанасць. Аўтар жа не наазабіва, з сапраўдным партычным тактам разбаівае стварыню ім інашым адным-адзіным удалим радком: «каб ногі не прыкоманы к зямлі...» Становіцца ясным, што гутарка і так пра жывога дзея, а пра скульптурную фігуру.

Паэтычнай навіной вылучаюцца вершы «Палацка», «Залатыя прыскі ля Джэрыгары», «Хлеб», «Барціна» Кастуся Ціркы. Аўтар паспяхова пааблаўляецца адштучнасці, літаратурнасці, умоўнасці паэтычных сродкаў, частей звартаецца да жывога чалавека, насычае свае вершы перакананымі, зроканымі, характэрнымі дэталі побыту, хоць, праўда, дзе-ні-дзе ўсё-такі траціць натуральнасць голасу. Экспанатам з адназначнага верша «Паўлінка», гэта край туману да сонца вырашлі падніць». Перакідваюцца з Трусам не адбылася па той прычыне, што паэт рэальную карціну гіганцкага будаўніцтва велікай агулу, патаніў у прыліжных азначэннях.

Падкрэслена публіцыстычна, прасякутыя грамадзянскім пафасам вершы «Ля партызанскіх сілгоў», «Палачыны» Гендзя Бураўкіна. Аўтар славіць родную зямлю, дзе «на кожнага закаханага салаўяў па чатыры тузіны», дзе «пад кожным курганам і каменем ці блыні, ці казка чаробная». Яго лірычным герою, перапоўненым прагай адзінсённяш, прагай падвонігу, заўваж:

Не любіў я на мелкім купаваша, Гнаў на выган віцурваю коней... Маладымі рукамі сягоння Я магу ўзяць вялікае шчасце.

«Паліны спытаў» Рыгора Бардуліна атрымаў прызнанне і залічан у актыўнае паэтычнае і літаратурнае жыццё нашай краіны. Па-янацку, узнісла ўбачуць і паказуў таленавіты паэт край незлічоных багатаў: край залатой пшаніцы, і данце гэта ў карніцах саванітых і свежых: «Кухня Насці», «Паліныя пшаніца», «Вечар над Таболам», «Вё прамой наводкай» і іншыя вершы гэтага паэтычнага чыка змяшчаны ў зборніку «Падарунак». Трэба адзначыць, што аўтары наогул уласціва вобразнае, падкрэслена эмацыянальнае ўспрыманне навакольнага свету. Так, у яго нават «на лужыцы дыме ветэр разлавава, нібы хлапчук той на гарачы чай» і «вачыма круглым ўглядваюцца ітакоўні, з якога ж кожны прыляцці ітакоўні?» («Вяснова»). А колькі непарэзанага, прыбавнасці і мініятуры «Пастух».

Праўда, калі-ці-калі Рыгор Бардуліну здарэцца пацніць меры, і ён упадзе ў ненатуральнае для яго мапернасць, штучнасць, як, напрыклад, у вершы «Над возерам». Калі ў паіраўніх творах ён стараецца выявіць сваё непарэзанае пацніць:

Маладымі рукамі сягоння Я магу ўзяць вялікае шчасце.

* Падарунак. Выдавецтва БДУ імя У. І. Леніна. Мінск, 1958.

це і для гэтага шукае адпаведныя выяўленчыя сродкі, то ў дадзеным выпадку Бардуліна хадзіўшы, ён больш эксперыментатар, чым паэт:

Конік! — начны матарысты — Зваліў свае рухавічкі! На зяране возера ўраччаста Прапывае дзіўны фільм такі.

Эх, і слава ж уздаць з жыханай Фільмы ночы жывёнскай глядзец.

З цікавым лірычным мініятурам выступіў Арсеній Ліе: «Шандар Петафі», «Яліне стройнай пры дарозе», «Паднімаем ветрык злёгка ўскалыхнуў» і інш. Праўда, у іх лічы адчуваецца сёванасць, заўважваецца налет кніжнасці. Думецца, што аўтары карына браць не толькі гісторыка-літаратурныя тэмы, а і сучасныя, і тады ў яго вершах з'явіцца больш энергіі, страці. Што паэту гэта пад сілу, пераканавыць народныя мелодыі, у якіх ён выходзіць са свайго сёванасці:

Толькі б крут шырокі далі, Вазьму рукі ў бокі: Хай распылюцца жаралі, Хай паіду у скокі.

Архіналіна па адуце, прасякутыя шырым пацніцём такама вершы «Соль», «Сельскі ўрач» Міколы Арчы, «Дружба», «Дома» Уладзіміра Няздзвенкага, «Студэнткі чамадан» Васіля Зыўкіна, «Сіжынка», «Палавкі» Віктара Неспрычкова, «Дом на Дароге бесьмертны» Давіда Сімановіча, «Сёгоння дубраву ночной ветэрок» Валыціна Тараса.

Бынае, што аўтары, нібы не дэварыючы чытачу, стараюцца ўдакладніць само сабой зразумелае, упадаюць у фальшывую філасофію. Уладзіміру Барману больш за ўсё ўдаецца мініятура. Ён умее перадаць адчуванне, які добра «струмля» вады прыроста-сіні ў жменю поўную зарбаць», як «на дрэвы спускацца нячужыя сныжымак бэлых матыль». Але ў добрым па настрою вершы «Восень» аўтар іткнецца пафіласофстваваць і піша такія радкі, якіх нічога не даюць сэрцу чытача:

І будзе доўга да зямліго! Іграць на струнах-голі лёс, І пешход ужо з дарогі! Не зверне пах яго навес...

Узрорам кводал, бэспрыбетнай лірыкі можна назваць вершы Аляксандра Харкевіча «Полудзень», «Любімой», «Пологонія востра», «Торлопіно прохадит мимом», «Закружил и увлек с собою», «Говорят, в новогородный ветер». Трафарэтная па паэтычных прыёмах і выяўленчых сродках вершы гэтага ж аўтара «Матері» і «Прощальное».

Заўважваецца некаторая апісальнасць у вершах зольнага паэта Алега Лойкі «Ты казаў мне, каб ты быў паэтам», «Калі акна радомо». Нашаму чытачу вядомыя вершы Д. Сімановіча, якія друкаваліся ў «Новом Мірэ». У гэтым зборніку яго творчасць прадстаўлена вершамі «Ночы», «Безіт, іскрыцца в лесу криница», «Падніў из пушки кто-то» і іншымі. Праўда, аўтар не заўсёды патрабавальны ў выбары мастацкіх сродкаў. Напрыклад, у невялікім і добрым вершы «Восеньная сказка» ён без патрэбы многа разоў паўтарае словы «небо», «дарогі», «малая», «кісты», «земля» і г. д. Падагульняючы скажанае, хочацца прывесці радкі з верша «Можна страціць рукі» Ніла Іваніча, у якім паэт аскрава амяў адносіны сваё аднагодка да жыцця:

Адамо у жыцці нельга страціць — сяброў; Нельга страціць ніколі іх рук, іх апоры, іхніх сэрцаў адкрытых, надзейных іх слоў,

Тых сяброў, што з табою і ў шчасці і ў горы.

Добрую справу зрабіла выдавецтва Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Леніна, абнародаваўшы першы паэтычны зборнік сваіх выхаванцаў, у якіх лічы самыя звышнія, самыя яркія песні наперадзе.

Сцяпан ГАГРУСЕЎ.

Пагаворым аб крытыцы

Анатоль САБАЛЕЎСКІ

Калі ў пачатку гэтага артыкула будзе сказана, што амаль паловіна яго прысвечана тэатральнай крытыцы, магчыма, даведзена пацніць:

— Гаварыць аб становішчы тэатральнай крытыкі ды яшчэ з пераддэдукаўскай трыбуны? А навошта гэта, а ці трэба яна каму-небудзь?

Ну, будзе з'езд, будзе справадзаны даклад аб становішчы і задачах нашай літаратуры, і, безумоўна, дзесяці ў канцы даклада знойдзецца некалькі слоў і для тэатральнай крытыкі. Магчыма, назывуць прывіжнікі некаторых аўтараў і перадачы кніжкі, якія выйшлі за апошні час. Гэта можа быць, можа нават і не быць, але абавязкова не абіме дакладчык скажаць пра тое, што тэатральная крытыка ў нас яшчэ даволі слабая, што яна ў многім адстае ад наўдзённых задач і запатрабаваньў нашай грамадскасці.

На ісьменнічкіх з'ездах ці на іншых сходах або нарадах, як правіла, разгараюцца спрэчкі празаікаў, паэтаў аб стане нашай літаратурнай крытыкі. І гэта зразумела. Стан літаратурнай крыты

А клубы трэба будаваць!

ЯШЧЭ зусім нядаўна, усёго некалькі год назад, праймаўся па калгасных вёсках, часта можна было бачыць адзінока, гарэбніча на вольных пашах у цэнтры вёскі, будынік з павышанымі шыбамі і ўскладчанымі стрэхамі. Сталі лямпы непрытульныя, нікім не прыгледжаныя і кожны, хто бачыў такі будынік, беспамылкова здагадаваўся, што там размяшчаецца клуб.

Сёння ж — зусім іншы малюнак. Прадэцка, напрыклад, па Палесся, забярыцеся ў самую далёкую яго мясціну, — усюды сустрэце светлыя і прасторныя клубы, якія наўрад ці ўступяць некаторым раённым дамам культуры. У іх амаль штовечар гукаць песні, галасістая музыка напэўна звоніць залы.

Брагішчэ... Тут, у некалькі дзевяці гаўсім кутку Палесся, які раней славіўся толькі топкімі балотамі, цяпер не знойдзеш такога калгаса, у якім бы не было на цэнтральнай сядзібе добрага клуба. Тут нават можна знайсці такія сельгасдары, якія маюць у кожнай брагішчэ прасторныя клубы. А ва ўсім раёне налічваецца 44 клубы, у тым ліку пяць сельскіх дамоў культуры. Большасць клубаў будавана калгасамі, у іх працуюць калгасныя закладніцы. Пры кожным калгасе створаны гурты мастацкай самадзейнасці, а пераможцамі аддзела культуры маркуе стварэнне іх нават пры ўсім паліцэўскім брагішчэ.

За мінулы год у раёне адкрыліся тры клубы на цэнтральных сядзібах калгасаў імя Калініна, «Дабраўдольнік» і «Чырвоная ніва», а таксама брагішчэ клубы ў вёсках Валдохішчына, Міхалова, Сяжарнае і інш. Будуюцца клубы і ў сёлах. Добра прасторныя клубы заводзяць калгасы імя Ільіча, імя Куйбышава і «Парыжская камуна». Нават такі эканамічна не вельмі моцны калгас, як «Камітэтар», які летась атрымаў толькі паўмільёна рублёў прыбытку, пабудаван на цэнтральнай сядзібе ў вёсцы Петрыцава вялікі клуб з глядзельнай залай на 300 месцаў.

Многа добрых клубаў і ў Хойніцкім раёне. Тут яшчэ пасля Вялікай Айчыннай вайны была надзедана гэтаму раёну паліцэўскага ўстава. У свой час па будаўніцтву клубаў раён займаў першае месца ў нашай рэспубліцы.

Калі будзеце ў гэтым раёне, падзеіцеся, які клубы клубы мае калгас «Палесце» у вёсцы Паселічы! Ды і ў брагішчэ вёсках — Баранін, Берасцэчка — клубы наўрад ці горшыя за Паселічы па прыгожасці і ўтульнасці.

Але ў Хойніцкім раёне можна знайсці і так званыя беспрытульныя клубы, ад якіх адмахваюцца выключна ўсе. Напрыклад, клубы ў вёсках Валокі і Машышава калгас імя Калініна размяшчаны ў добрых памішаных, ды вольныя ніяк не знойдзешца ім сапраўднага гаспадарка. Справа ў тым, што памішанне гэтае будавана калгасам, а работнік там працуе ад сельгасвэста. Вось і спрачаюцца: ці перадае самага поту старшыня калгаса Гаўрыла Балаўскі і старшыня сельгасвэста Іван Зубок аб тым, хто ўсё ж павінен адказваць за клубы. Дайшло нават да таго, што лямпы ніяк не маглі прыйсці да агонь, каму купіць чырвонай тканіны на стол. Каб вырашыць гэтае «складанае» пытанне, яны нават дайшлі да райкома партыі.

Пра гэтыя анекдатычныя выпадкі можна і не вярта было б гаварыць, калі б такіх клубаў, за якімі ніхто не хоча прыгледзецца, было мала. Аднак жа амаль у кожным раёне можна знайсці клубы, ад якіх усё са адмахваюцца два гаспадары.

— Ты, браце, памішанне будаван, ты цяпер і глядзі яго, — кажа старшыня сельгасвэста.

— З, не, даражнік! Я пабудаван, а ўжо рушыцца аб ім ты павінен. Твой жа будынік раённы знаходзіцца, — ніяк не хоча гэтага адказаць старшыня калгаса.

Вельмі непрыемна, што падобнае можна натрапіць імяна ў Хойніцкім раёне, які там славіцца сваімі клубамі.

Ну, някалькі ўжо такога становішча магло стварыцца ў клубе, які мае, як кажуць, двух і... ніводнага гаспадарка. Але вось чаму падобнае здарылася ў калгасе «Бастрычкі»? Тут жа толькі адзін калгас можа гаспадарыць у клубы, бо сельгасвет да іх не мае ніякага дачынення.

Дарэчы, і калгас гэты ў раёне лічыцца адным з пераможцаў. Ён жа летась атрымаў тры мільёны рублёў прыбытку. А на клуб яго глядзецца сорама. Песні, нізенькі, з прыслонутымі вокнамі... Больш таго, свядомы спакійна ўспялішы прафесіянар калгаса і паштовае аддзяленне. Наўжо ў такой песняе можна паспяхова праводзіць культурна-масавую работу? Вось чаму моладзь сюды амаль не заходзіць, а збіраецца дзе-небудзь на вуліцы, каб прасесці вольны час.

Яшчэ адзін клуб ёсць і ў вёсцы Варашчэ гэтага ж калгаса. Цяпер ён мае прыблізна такі выгляд: каля сцен стаяць дзверы нагэрабаныя лаўкі, у кутку прытуліўся паштаннае стол, на шорных сценах у беспарадку наклеены лозунгі, якія ўсё жыццё нястомна заклікаюць усю раёна паштаннава да вясновай сяўбы... Яшчэ больш даўным становішча, калі дзевяціццаць, што ўсё ўсправа ў грашовыя справы — багаты калгас, калгас-мільянер, ніяк не можа знайсці грошай на паперу, на знойдзі бы можна было налічыць новай лозунгі.

Па гэтай жа прычыне ў клубе ніяк не могуць зрабіць ніякіх рамонт: падвесці падмурак, пабіліць сцены, набыць мэбля. Старшыня калгаса т. Бачышка ўсё гэта адкаладае на потым. Ён кажа:

— Як пабегаме яшчэ, тады і зробім усё.

І моладзь чакае, пакуль «пабегаме» калгас.

Чакалі калі ладзі год і, магчыма, яшчэ доўга будзе чакаць свайго клуба і ў калгасе імя Леніна Уварашчэ раёна, хача гэтага сельгасдарыччэ атрымаўе больш чатырох мільёнаў рублёў прыбытку. На будаўніцтва клуба тут штогод зовозіць матэрыялы, які неўзабаве адраўняюцца на іншыя аб'екты — што на кароўнік, што на свінарнік. Клуб жа, маўляў, не ўліча, калі-небудзь будзе закончаны.

Асабліва сумна моладзі Лоеўскага раёна. І можна нават не таму, што тут ніяк не знойдзешца аднаго гаспадарка, як у Хойніцкім раёне. Не! Тут і клубы саміх мала. Калі ў Брагішчэ і Хойніцкім раёнах мяркуюць у хуткім часе пабудаван клубы ў кожнай брагішчэ, дык тут яшчэ ў шасці калгасах няма іх нават на цэнтральных сядзібах.

А ў раёнеж ёсць калгасы, якія сёлет мяркуюць атрымаць па два-тры мільёны рублёў прыбытку. І многа такіх, якія набліжаюцца да мільянераў. Добрых жа клубы ў большасці зусім няма. Ды нават і ў тых, якія ёсць, ніяк не наведваюць парадку. У гэтым раёне клубы часова займаюць па пад асі (калгас імя Калініна), то пад свінарнік (калгас «Чырвоная змена»). У клубе ж вёскі Нова-Кузнечная доўгі час гуляў вёска, бо ў вёсках не было ні адной шыбы, а ў вёсцы Шарпілава некалькі месяцаў «рамантавалі» падрабэты дах.

У Лоеўскім раёне ніхто не шчыніцца

будуўніцтвам і добрапарадкаваннем клубы. А некаторыя калгасы ніяк не могуць пабудаван клубы з-за недахопу будаўнічага матэрыялу.

Узв'язь хоць бы калгас імя Ангельса. Сёлет тут выршылі пабудаван добры клуб. Сродкаў для гэтага выдзелілі дастаткова. Але зруб амаль падняць толькі да вокнаў, а далей вымушаны былі спыніць будаўніцтва, бо не хпіла лесу. Прафесіянар кінутыя тут і сурь, дайшлі да райкамканкома і райнага аддзела культуры, але дзе там! Іх ніхто не пачуў, ніхто ім не дапамог.

Лоеўскі райком партыі таксама вельмі абякава адносіцца да будаўніцтва клубы. Яшчэ ў красавіку гэтага года ў Лоеўе адбыўся пленум райкома партыі па павышэнню будаўніцтва ў калгасах. Падкрэслена — спецыяльна па пытаннях будаўніцтва. Але ні ў заклале сакратара райкома т. Бурава, ні ў выступленнях прысутных не было сказана ніводнага слова аб будаўніцтве калгасных клубы. Спачатку нічога не запісалі па гэтым пытанню і ў паставоу пленуму. І ўжо толькі пасля забавы загадкава раёнага аддзела культуры т. Крыжанава ў паставоу дадалі, што трэба «даваляцца першымі арганізацыі і старшыня калгасаў распрацаваць перспектывы план культурна-бытавых пабуды і ў бліжэйшыя гады ў кожным калгасе пабудаван па аднаму сельгасу клубы».

Бачыце, тут яшчэ толькі збіраюцца распрацаваць план будаўніцтва клубы, а будаванне іх будзе ў «бліжэйшыя» гады!

Вельмі звязіла і раўнадушча вясковых моладзі. Яна ўсё нечага чакае, ўсё на нешта спадзеваецца. А многае ж залежыць і ад яе. Хіба негала, напрыклад, зрабіць суботнік па добрапарадкаванні калгасных клубы? Хіба негала камсамольскай арганізацыі па-сапраўднаму ўзяцца за рамонт клубы, нарэшце, узначаліць іх будаўніцтва? Усё гэта можна зрабіць, толькі дзеля гэтага трэба праявіць сапраўдную камсамольскую ініцыятыву.

Цяпер жа моладзь людзі разважаюць прыблізна так:

— Навошта мне яшчэ тры суботнікі. Клуб калгас абавязан пабудаван.

Што праўда, то праўда: калгас абавязан пабудаван, але яму патрэбна таксама дапамога моладзых рук, вайных рук, таварышчэ камсамольскі!

Гомельская вобласць.

ЗДАРЫЛАСЯ гэта, калі Казік было дзевяці год. Перш забрала іх да сабе суседка, але потым, як ужо ўсё скончылася, вярнулася дамоу. Маці дзяўчкі з заплочанымі вачыма і нават не падняла галавы, калі зайшла. А на стале, на прасціні дзяўчкі лялі. Ні хто дзіць, ні то не і руці мела, аднак...

Потым увайшлі бачыкі. Быў іх пяць. Падыйшоў да стады чыноў і засмічыўся. Акушарка (вядра б... мезон, дык і акушарка была), абуроны, закрывала. Казік за шафай чакаў і ляла, ісе, але бачыкі толькі і рухну на чырвоную ад алошч кабету і выйшаў. Акушарка выскочыла за ім на лесвіцу.

— Сяніткі, а не людзі! Акаголікі хадзілі! Жыццёна дельна не памерла, а ён смеша! Гарэбніча да варчыва, даводзіць Жулічкі, як ты рыба, а потым усё гэта на дзехах і ўнуках адабеша! П'янцы ты!

Стары азірнуўся з прыстукан і пільнуў ёй яшчэ пад ногі.

— А падыйлі вы, ты, старая... І пакадыбаў, не аглядаючыся больш і не слухаючы не крыку. Такі быў бачыкі Казіка, панурый муляр Вішнеўскі.

Гаварылі пра яго людзі, што як упрэчку, патрыць нават уласнага анёла-акушарка спаць. У перакананні многіх толькі той нібысны кампанён мог уберачы муляра перад усімі небяспекамі і турботамі, што падліпалі на яго гэтага магучага алкаголіка. Стары Вішнеўскі вельмі смаяўся, калі ўспрымаў пачуў пра таго анёла, але, пакуль у яго, таго, быў нават нагледзіцца і плектары. Мусяла ж іставаць некая невялікая сіла, якая беспамылкова прымадала яго, непрытомнага, пад здымам дома, будзіла ў ім калі-нікалі праблемі сумленна.

Затуманеная галава прычыналася праз некаторы час да гэтай думкі, і муляр пачаў піць шчыльней, мо' таму, што вернуў у свайго абаронку з мо', што такім ужо быў: сын бацькі-п'яніцы, дзіця колішній зморочнай Доўга-горада, дзе жыццё пмыла шэрае і смярдзючае, як сіцкі, па якіх коўляе, хворыя бяднякія дзеці шпелілі следы за паярнымі парохамі, зробленымі з газет, што квіццэвай мовай апісалі самагубства іх матак.

Але аднойчы ў суботу пасяя абоду анёла, мабыць, быў алкамадзіраваць у бок нейкай інаш душы, бо Вішнеўскі застаўся адзін і заснуў, адкінуўшыся спіною на парогак выльготнай галіны, прылежанай на будаўнічым пляшчоху. Каля яго, як на маўляўнічым прапанаваным плакае, ваялася на сонцы пустая бутэлька. Промні прасветлялі яе, паказваючы патэнтныя сыялы шыты. Між лісткамі белай маленкай чорнай мурашкі, занятыя адоўваў разбураючага мурашкіна.

Працягвалася гэта некалькі гадзін. Нарэшце сонца зайшло. Пагасла вясёлка ў бутэльцы. Мурашкі навалі парадак вакол мурашкіна і палезлі адпачываць у зямлю. Вішнеўскі спаў.

Калі расплюшчыў вочы, пачыналася ноч. Устаў, абрус адзенне і пачаў лічыць рэшту грошай. Быў усё шчыльней. У сэрцавіне плыло, але плыць і карае яго былі халодныя, бачыма яшчэ дакраныя імі да галы. Уздрытнуў, пільнуў і нагнуўся па шышку. У гэтую самую хвіліну адчуў боль у горле.

Калі дзевяці няроўна зарыпела над яго нагамі, жонка трыжоўна аглядела накой. Але дзеці сміялі і толькі рабілі, і ўжо пакаваліся нелзе. Уздрытнула, неасмыслова, прыгожым і непарэзным рухам паправіла валасы, устала, абыйшла стол.

Убачыўшы мужа, падбегла і абхлупіла яго за плечы. Праз хвіліну той аглядаў з дзіўным адзіўленнем пакой, ротым неспадзявана, упершыню за многа год пасля вяселля, паглядзеў на галаву і паваліўся на ложак. Дзеці павалыліся з куткоў і абкружылі яго, ківаючы галавамі як нападлоханыя трыстанты. На чацвёрты дзень прышоў лекар і сказаў, што ў яго запаленне лёгкіх. Потым мез рамовау з маткай, і яна хацела бегчы па кнізла, але бачыка парогавыя захрыпелі і вярнуліся на ложку, матка заспяваўе да суседкі плякаць і грэць вяду. Казік уіць на лесвіцу.

Тым часам з кожным захадам сонца што раз гусцейшым цен падаў на твар бачыкі, і праз месяц хворобы яго ўінуўці ў туюноўныя і сусветы.

Не было прад ажаніць адзін лагодны і пачыніць каміра, але дабрага яго не папярэдзіла на Казіка. Ачыч меркаваў, што толькі дзевяціцца непрадугаданаму выпадку Вішнеўскі не згарэў да спіртнога.

а сямі такога бачыкі па спадчынасці павінен скончыць тым жа! Для абрунтавання свайго прэсуау кунуў нават брашуру пра алкаголікаў і часам угодас чытаў з яе раздзела, якія, на яго думку, маглі дацьчыць пасмяіка.

На чацвёртацым годзе жыцця Казік уіць з дому, забравшы з сабой запалочку кішучо, фатэграфію бачыкі і пачаў бязмяннай няважыі да камінарскіх памочнікаў. Яго ачыч, якога радалі ўсёкі ласемкі, ніколі не даведзася, як кармісны былі хлопцы яго бачыноскі забавы пра алкаголічому спадчынасці. Мінуга яшчэ чацвёртацым год, а Казік і не падуму пра спіртно. У яго паміць і мадэста захавалася вобраз дзевяціна, нежыноўна чалавечка на лава, а чацвёртацым заморкі памочніка камінарскай справы і яго страшыня прадказанні зрабілі Казіка хваравіта-асцэрожым.

Потым, калі вырас і пасталеў, таксама не піў, але пачаў забывацца пра мінулае. Перажыў вайну, вылучыў сваю спецыяльнасць, захапіўся, быў у Варшаве перадавіком працы, ажыніўся з Ганькай. Разам прыходзі будаван новы горад.

Партыя, будаўніцтва, барацьба—жыццё не мела тут ніякіх алек, па якіх прапыры маты ішацарывань у будучыню. Зартыты Казік быў у самым цэнтры барацьбы. Усё тут было неадкладным і абавязковым. Трэба было атакаваць, бо інакш зараз жа пачынаў атакаваць вораг. Дурні і шкіднікі з'яўляліся заўсёды, быццам іх будзельныя з-пад зямлі выкапвалі, — у сваюо, у амерыкі будаўніцтва, на пляцоўках, нават у партыі.

Пятага кастрычніка, калі Казік вярнуўся са школы, Ганька сказала:

— Маю неспадзяванку да цябе.

Раздзелься, Дома заўсёды штоось прыбывала, Шукаў вачыма новага май-бытку.

— Нічога не знойдзеш. Не ўбачыш, хіба ажыно летам!—Падбегла да яго і прытулілася, шчыльня і ўпэўненая ў партыічымы.

— Ганька, сапраўды?—Не быў чалавечкам, зольным лёгка выкаваць свае пачуці. Значыць, будучы месь дзіць!—Як і рад, Ганька, як я рад!—Прытуліў яе да сабе і рэптам сцены пакою, залатым лагодным святлом з-пад новага абажура, здаліся яму мілейшым і бліжэйшым нават за тры, што мураваў. Гэта быў яго дом, яго жыццё, тут будзе забавляцца іх дзіця, значна шчаслівейшае, чым ён, калі быў малым. Будзе сядзець у калісцы на рэчку, а потым пойдзе у той светлы дзіцьчы сад, што пабудавалі ў жыніўці. Дзіця новых дзён, якога нічога не будзе ведаць пра страшыня мінулае жыццё прадкаў.

Мінулае жыццё? Ды усё ж... Не, гэта было глупства. Што ж магло яму, Казік, прагражаць тут? Яму нічога, але таму маленкаму клубочку жыцця?

— Стануцьце! Хлуся! Значыцца хлуся! Дзікуніца пачалаў жонку.

— Праўда—сказала, — як гэта будзе цудоўна: такі маленкі чалавечка дома?

— Цудоўна,—паўтарыў Казік і прымусяў сабе ўспыніцца.—Яшчэ як цудоўна!—Зноў усміхнуўся, але ўжо не бачыў яе. Зноў быў там, на дадзеным доўжыскім падашчым, а на стале ляжала нежыноўна дзіця, і зноў акушарка выбегла на лесвіцу.

«... а потым усё гэта на дзехах і ўнуках адабеша!»

Не, гэта быў не сон. Так усё ж было. Казік выраза паміць пакрыты зморчакі твар акушаркі і з'явіў камсылі вядэрсо, што вывабілася з-пад белга чытка... Столькі гадоў мінула, а ён усё шчыль дрэжы, як талы, калі тудыся за абдуценым шафай, якую маці прынесла бачыку ў пагар.

— Ой, Казік, забяспечым яму жыццё, як належыць!—Гэта было пытанне. Ганька пещылася, што і ён шчыльня. Прадчуваў, што ўсхваляе яго навіна. Добра было слухаць, калі ён гаварыў: «Як я рад, Ганька, як я рад!»—І ні з таго, ні з с'яго раздалася...

Калі Ганька пабегла наверх пазчыць цукру да Баркоўскіх, Казік падыйшоў да ластэрка. Такі самы, як у бачыкі, «вялікі, трыбу іос, такія ж вочы». І пела мей талым жа-магутнас, вольнае мускулістае. Нават і голас быў, як у бачыкі, нікі і не выразны ў вачынах вадзельны. Адно толькі, што панурый няважыі да свету, якая

была ў бачыкі, у яго перайшла ў злосьць супраць класавага ворага. Але на сколах, дзе раскрывалі нікіныя справы нікіныч людзей, адчуваў, як нарастае лютая злосьць...

Ды якое ж магло мець значэнне ўсё, што ён адчуваў? Галоўнае ў ё гэтым. Гэта ж не магло паўтарыцца ў яго дзіцьці. Сам ён быў здаровы, ніколі не хварэў. Так, усё гэта было дзіцьчы страхі...

Накіраваўся яшчэ раз да ластэрка, але з паўдоруў вярнуўся. Не, Гэта немажліва, каб цяпер, праз столькі год... Аднак усё можа быць. Чым больш пра гэта думаў, тым больш яго здавалася мажлівым, тым хутчэй даўно забытыя словы памочніка камінара ператварыліся ў халодныя абрысы жаленкай мёртвай галоўкі...

Нічога не сказаў жонцы. Ноччу саснілася яму тое дзіць—Казік працінуўся напалочку, а вуснамі адкрытымі для крыку.

Ганька дыхала роўна ў пошечках. Заціснуў зубы. Ноч мінула. Ліжыў, углядзеўся ў зморк шырока расшчыпаным вачыма. Мунуўся, і нарэшце вырашыў, што гэтай партыічыцы з Ганькай, Трэба яшчэ пачаць колькі год жыць ж шчыль не ўсталявалася. Жыць з заробаткаў.

Аднак яна ўстала першай. І калі расплюшчыў вочы, убачыў над галавой старына выведзены наліпкі: «Тав. Анна Вішнеўская, супрацоўніца чарэбной, выклікае брыгады муляраў, на саборніцтва за эканомію і заробак. Першая ўзнагарода—новая мэбля, другая—каляска».

Казік схваць галаву пад падушку. Ганька думала, што ён смеяцца.

Мінулі зіма і вясна.

Ганька разбудзіла Казіка перад пятай гадзінай. Болі пачаліся ў яе, зніклі, з'явіліся зноў і праішлі. Некалькі такіх трыгоў перажыла і праіць алошч дзён. Але цяпер убачыў, што Ганька сапраўды бачыка. Твар быў шчыль і губы не трэсліся. Пачыналася апраўданы і пабег да Баркоўскіх. На палатніне дзевяці спыніўся. Мусяў цяпер быць спакійным, ураўнаважаным, што б там ні здарылася. Тое, што мелася адбыцца, пачалося...

Павольна, угодас лічыць прыстукі, падняўся наверх і пастукаў. Баркоўская зляцела ўніз у халасі і брося. Паглядзела толькі на Ганьку і сказала, што трэба знайсці Ганьку пра гэта і слухаць не хацела. Цяпер маля ўжо што вядуваля—нібы адрыгло. Але вядуль было, што і сама не верыць у тое, што гаворыць. Час ад часу падмаля галаву і глыбока ўдыхала, унікаючы скрываючы на яе позіркі. Баркоўская ўзяла Казіка пад руку.

— Ізі леш на работу, а як здарыцца што, дам табе знаць. Па ларозе пазвані да доктара, які прыязджае зараз. Пані ўдарыцца, абрыўся! Я толькі ладскоку перабудзіцца і вярнуся.—Яна выйшла.

Казік падыйшоў да дзвярэй. Ганька сядзела на ложку. Была вельмі бледная, лезь умінуўся яму і махнула рукою на разітанне. Пастукаў і паглядзеў на яе бездальна-можна і з распачуў глыбей рукам. Яна не заўважыла гэтага, бо ўжо цытулася па сукенку, што ляжала на спіньці вяска. Калі Казік не пайшоў, паглядзела на яго досыць суворы, але неспадзявана, як залаты птушкі з цёмнага пакою выпярхнулі з вачы радасныя агеньчыкі.

— Будзе добра, Казік, пабачыш.—Глядзела з любоўю на малодага асілка, што быў не мужам і сьбрам, і шчыльня, што нарадзіў яму цудоўнае дзіця, якое яны шыроўчы ў гэтым белым памішаным і шырокім вокнамі. Як жа магло быць іначай?—Ну, ізі ўжо, зарабі пару злотых для нованараджанага!—Рассмяялася так свабодна, нібы гэта было ў надзале ў Віслай. Яна была натураль не з палахлівак.

Казік пачалаў ёй руку, адварыўся, каб схваць твар, і выйшаў. За дзевяціма натрапіў на расшчыпаную Баркоўскага, які, трымаючы ў зубах грэбень, звязваў на лесвічкі галштык.

— Без чэврткі сем! Чалавек нават прыча-сцася ніколі не мае часу! Мая зараз сьядзе.

Пайшлі разам аж да чарэбной, дзе працавала Ганька. Агуль Казік пазваніў да доктара, а пасля зайшоў да Данельска, калегі ішч з варшаўскіх часоў, а цяпер адказнага партыйнага работніка на будоўлі.

— Ну, нарэшце,—урадалася Данельск.—Доктара прылічылі, вясня рч. А ў рэальным доме ўсё ўладкавана?

— Уладкавана. Толькі, каб доктара цяпер...

(Заканчэне на 4-й стар.)

Продкі інжынера Тарэсы

Машей СЛАМЧЫНСКІ

АПАВЯДАННЕ

ЗДАРЫЛАСЯ гэта, калі Казік было дзевяці год. Перш забрала іх да сабе суседка, але потым, як ужо ўсё скончылася, вярнулася дамоу. Маці дзяўчкі з заплочанымі вачыма і нават не падняла галавы, калі зайшла. А на стале, на прасціні дзяўчкі лялі. Ні хто дзіць, ні то не і руці мела, аднак...

Потым увайшлі бачыкі. Быў іх пяць. Падыйшоў да стады чыноў і засмічыўся. Акушарка (вядра б... мезон, дык і акушарка была), абуроны, закрывала. Казік за шафай чакаў і ляла, ісе, але бачыкі толькі і рухну на чырвоную ад алошч кабету і выйшаў. Акушарка выскочыла за ім на лесвіцу.

— Сяніткі, а не людзі! Акаголікі хадзілі! Жыццёна дельна не памерла, а ён смеша! Гарэбніча да варчыва, даводзіць Жулічкі, як ты рыба, а потым усё гэта на дзехах і ўнуках адабеша! П'янцы ты!

Стары азірнуўся з прыстукан і пільнуў ёй яшчэ пад ногі.

— А падыйлі вы, ты, старая... І пакадыбаў, не аглядаючыся больш і не слухаючы не крыку. Такі быў бачыкі Казіка, панурый муляр Вішнеўскі.

Гаварылі пра яго людзі, што як упрэчку, патрыць нават уласнага анёла-акушарка спаць. У перакананні многіх толькі той нібысны кампанён мог уберачы муляра перад усімі небяспекамі і турботамі, што падліпалі на яго гэтага магучага алкаголіка. Стары Вішнеўскі вельмі смаяўся, калі ўспрымаў пачуў пра таго анёла, але, пакуль у яго, таго, быў нават нагледзіцца і плектары. Мусяла ж іставаць некая невялікая сіла, якая беспамылкова прымадала яго, непрытомнага, пад здымам дома, будзіла ў ім калі-нікалі праблемі сумленна.

Затуманеная галава прычыналася праз некаторы час да гэтай думкі, і муляр пачаў піць шчыльней, мо' таму, што вернуў у свайго абаронку з мо', што такім ужо быў: сын бацькі-п'яніцы, дзіця колішній зморочнай Доўга-горада, дзе жыццё пмыла шэрае і смярдзючае, як сіцкі, па якіх коўляе, хворыя бяднякія дзеці шпелілі следы за паярнымі парохамі, зробленымі з газет, што квіццэвай мовай апісалі самагубства іх матак.

Але аднойчы ў суботу пасяя абоду анёла, мабыць, быў алкамадзіраваць у бок нейкай інаш душы, бо Вішнеўскі застаўся адзін і заснуў, адкінуўшыся спіною на парогак выльготнай галіны, прылежанай на будаўнічым пляшчоху. Каля яго, як на маўляўнічым прапанаваным плакае, ваялася на сонцы пустая бутэлька. Промні прасветлялі яе, паказваючы патэнтныя сыялы шыты. Між лісткамі белай маленкай чорнай мурашкі, занятыя адоўваў разбураючага мурашкіна.

Працягвалася гэта некалькі гадзін. Нарэшце сонца зайшло. Пагасла вясёлка ў бутэльцы. Мурашкі навалі парадак вакол мурашкіна і палезлі адпачываць у зямлю. Вішнеўскі спаў.

Калі расплюшчыў вочы, пачыналася ноч. Устаў, абрус адзенне і пачаў лічыць рэшту грошай. Быў усё шчыльней. У сэрцавіне плыло, але плыць і карае яго былі халодныя, бачыма яшчэ дакраныя імі да галы. Уздрытнуў, пільнуў і нагнуўся па шышку. У гэтую самую хвіліну адчуў боль у горле.

Калі дзевяці няроўна зарыпела над яго нагамі, жонка трыжоўна аглядела накой. Але дзеці сміялі і толькі рабілі, і ўжо пакаваліся нелзе. Уздрытнула, неасмыслова, прыгожым і непарэзным рухам паправіла валасы, устала, абыйшла стол.

Убачыўшы мужа, падбегла і абхлупіла яго за плечы. Праз хвіліну той аглядаў з дзіўным адзіўленнем пакой, ротым неспадзявана, упершыню за многа год пасля вяселля, паглядзеў на галаву і паваліўся на ложак. Дзеці павалыліся з куткоў і абкружылі яго, ківаючы галавамі як нападлоханыя трыстанты. На чацвёрты дзень прышоў лекар і сказаў, што ў яго запаленне лёгкіх. Потым мез рамовау з маткай, і яна хацела бегчы па кнізла, але бачыка парогавыя захрыпелі і вярнуліся на ложку, матка заспяваўе да суседкі плякаць і грэць вяду. Казік уіць на лесвіцу.

Тым часам з кожным захадам сонца што раз гусцейшым цен падаў на твар бачыкі, і праз месяц хворобы яго ўінуўці ў туюноўныя і сусветы.

Не было прад ажаніць адзін лагодны і пачыніць каміра, але дабрага яго не папярэдзіла на Казіка. Ачыч меркаваў, што толькі дзевяці непрадугаданаму выпадку Вішнеўскі не згарэў да спіртнога.

а сямі такога бачыкі па спадчынасці павінен скончыць тым жа! Для абрунтавання свайго прэсуау кунуў нават брашуру пра алкаголікаў і часам угодас чытаў з яе раздзела, якія, на яго думку, маглі дацьчыць пасмяіка.

На чацвёртацым годзе жыцця Казік уіць з дому, забравшы з сабой запалочку кішучо, фатэграфію бачыкі і пачаў бязмяннай няважыі да камінарскіх памочнікаў. Яго ачыч, якога радалі ўсёкі ласемкі, ніколі не даведзася, як кармісны былі хлопцы яго бачыноскі забавы пра алкаголічому спадчынасці. Мінуга яшчэ чацвёртацым год, а Казік і не падуму пра спіртно. У яго паміць і мадэста захавалася вобраз д

Сённяшнія Ганцавічы

МАСТАК-САМАВУК

Павільён ААН у Бруселі

П. А. Маркін

Калі познім вярарам у дамах райцэнтра пагаснуць агні, яшчэ доўга гарыць святло ў вокнах аднапавярховага дома на Савецкай вуліцы. Гэта—райком партыі. Тут, у сценах гэтага дома ў нейкай меры нараджаецца заўтрашні дзень раёна. Другі год першым сакратаром Ганцавіцкага райкома партыі працуе Вячаслаў Мацвеевіч Шакальня, энергічны, валавы чалавек, дэпутат Вярхоўнага Савета БССР.

За апошнія паўтара гады ў раёне не было ніводнага пачыну або мэрэфіцтва, у якіх бы ён, апроч арганізацыі і кіравання гэтымі справамі, не прымаў самага актыўнага ўдзелу. Некалькі разоў ў калгасе «Чырвоны партызан» у гуртцы аб будучыні сельгаспрадзюцтва і выхаванні будучыні калгаснікаў Мікалай Антонавіч Савеня сказаў:

— Вору табе, сакратар!
Што можа быць вышэй для партыйнага работніка, чым вера народа!
Вераць яму людзі, якія яшчэ надаўна гаварылі пра сябе:
— Палешуці мы, а не чалавекі.

Радасна адзначаць, што за 1957 год значна ўзрос продаж тавараў культурнага ўжытку, што сведчыць аб росце матэрыяльнага і культурнага ўзроўня насельніцтва. Так, продаж радыёапаратаў ўзрос на 87 працэнтаў, мэбля—на 52 праценты, гадзіннікаў—на 112 працэнтаў і г. д. Толькі за мінулы год насельніцтва набыло ў 12 разоў больш радыёапаратаў, чым іх мелася ў раёне ў 1939 годзе.

Здольным мастаком-самавукам паказаў себе жыхар Брэста Ілары Селіхаў—аўтар многіх карцін і эцюдаў, якія атрымалі станоўчы агляду грамадскасці. Пачынаючы з 1951 г. малады мастак—удзельнік усіх абласных выставак народнай творчасці, а таксама рэспубліканскай выставкі. Двойчы яго работы адзначаны першымі прэміямі і адзнакамі аўтараў. За кампазіцыю «Абарона Брэсцкай крэпасці» І. Селіхаў узнагароджаны дыпламам лаўрэата Усебеларускага фестываля моладзі (1957). Эцюд мастака «Парэальскія вароты Брэсцкай крэпасці» выстаўляўся на дэкадад беларускага мастацтва і літаратуры ў Маскве ў 1955 г.

А мінулае Ганцавіч—гэта сапраўды жабрацтва, бяспрабле. Да верасня 1939 года тут не было ніводнага прамысловага прадпрыемства, калі не лічыць ветракоў і алейні. На ўзрост раён было ўсяго толькі дзве аўтамабільныя дзіма матацыклі. Тут не было ніводнага сярэдняй навучальнай установы. Не было кіно, радыё, не было ніводнага электрычнага лімпаці. На ўзрост раён з насельніцтвам прыблізна ў 30 тысяч чалавек налічалася калі 70 спецыялістаў з сярэдняй і вышэйшай адукацыяй. Тры клубы і дзве маленькія бібліятэчкі па 400—500 экзэмпляраў—вось гадоўныя і адзіныя ачагі культуры ў той час. Затое ж тут знаходзілася многа царкваў, каścioлаў, сінагог...

— У раёне цяпер налічваецца 46 агульнаадукацыйных школ, 17 медыцынскіх устаноў, у якіх працуе 426 спецыялістаў з вышэйшай і сярэдняй адукацыяй. Цяпер заканчваецца будаўніцтва сярэдняй школы ў вёсцы Будча і сямігадовай у вёсцы Рэдавічы, а таксама будуюцца два двухпавярховыя жылыя дамы, хлебавадар, тыповая чайня, чатыры сельмагі, бальніца і іншыя аб'екты.

«Тут у нас такая яма, такая, выбачайце, памыліліся, што другой такой і на свеце няма»,—так пісаў народны паэт Беларусі Якуб Колас пра вёскаў Ганцавіч у сваёй кнізе «У Палескай глушы».

Растуць і людзі. Больш двухсот чалавек скончылі або вучацца ў вышэйшых і сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў. Сын брата баяцка з вёскі Дзясніцкі Мікалай Берган скончыў педагогічны інстытут і цяпер працуе дырэктарам сярэдняй школы ў роднай вёсцы. Пасля заканчэння вышэйшай навучальнай установы працуе ў роднай вёсцы настаўнікам Іван Карпеня. Два сыны калгасніка калгаса імя Сталіна Сямёна Клеўчанкі вучацца ў Беларускай дзяржаўнай універсітэце. Былы батрак Іван Ляўрэвіч Кішко, шасцідзяцігодзея жаго, дарчы, аднавіў янаўна грамадскае раёна, намяна працуе старшынёй калгаса «Светлы шлях». Дачка былога батрака Вера Булат калгаснікі выбрала дэпутатам раённага Савета.

Звычайна на сабе ўвагу зводзіць І. Селіхаў «Тут стаяў самарэц», «Рака Лесяна», «Пасля дажджу».

Такое короткае мінулае Ганцавіч—гэта глыбіннага раёна, які знаходзіцца сярод неабжытых лясных масіваў.

Вядома, што Ганцавіцкі раён да апошніх год лічыўся адным з адстаючых у рэспубліцы. Калгасы атрымлівалі малую ўраджай, надой былі нізкімі, а таму і даходы ў гаспадарках былі нізкімі. У 1956 годзе ў раёне было ўсяго толькі два калгасы, якія мелі даходы звыш аднаго мільёна рублёў. Цяпер іх ужо дваццаць і атрымліваюць яны прыбытку ад аднаго да трох мільёнаў рублёў у год.

Малады мастак вучыцца ў студыі выяўленчага мастацтва пры Брэсцкім Доме народнай творчасці.

Толькі Савецкая ўлада развівала абяздоленне, даведанае да грані выміранага насельніцтва закінутага кутка Палескага краю.

Гэты край пераімянаваўся змяніўся за гады Савецкай улады. Змяніліся, выраслі людзі. Сёння гэта не тыя, забытыя горам і нястачай, непісьменныя і хворыя беларусы. Гэта новыя людзі, людзі-стваральнікі, творцы свайго шчасця.

Завяртаючы на сабе ўвагу зводзіць І. Селіхаў «Тут стаяў самарэц», «Рака Лесяна», «Пасля дажджу».

Паглядзіце на сённяшнія Ганцавічы. Высока ўзняліся трубы гароднінасушальнага заводу з найвышэй абсталяваннем. Новабудуецца раёна забяспечваюча мясцовымі будаўнічымі матэрыяламі, якія вырабляюць два дзевяцігодзея і тры дзесяцігодзея Пудоўную мабля выпускае мясцовае маблявае фабрыка. Паспяхова працуюць райпракамбанат, маславадар, дэспрагма, хімідэпас і іншыя прамысловыя прадпрыемствы.

У гэтым няма ніякага сумнення. Некалькі адстаў раён абавязаны ўзяцца да ўраўня перадавых.

Вуліцы Ганцавіч і дванадзіці мясцовых калгасаў зацігы яркім электрычным святлом. У раёне дзейнічаюць тры стацыянарных і шэсць перасоўных кінаўстаноўкаў.

Малады мастак вучыцца ў студыі выяўленчага мастацтва пры Брэсцкім Доме народнай творчасці.

Вуліцы Ганцавіч і дванадзіці мясцовых калгасаў зацігы яркім электрычным святлом. У раёне дзейнічаюць тры стацыянарных і шэсць перасоўных кінаўстаноўкаў.

Малады мастак вучыцца ў студыі выяўленчага мастацтва пры Брэсцкім Доме народнай творчасці.

Вуліцы Ганцавіч і дванадзіці мясцовых калгасаў зацігы яркім электрычным святлом. У раёне дзейнічаюць тры стацыянарных і шэсць перасоўных кінаўстаноўкаў.

Малады мастак вучыцца ў студыі выяўленчага мастацтва пры Брэсцкім Доме народнай творчасці.

Вуліцы Ганцавіч і дванадзіці мясцовых калгасаў зацігы яркім электрычным святлом. У раёне дзейнічаюць тры стацыянарных і шэсць перасоўных кінаўстаноўкаў.

Малады мастак вучыцца ў студыі выяўленчага мастацтва пры Брэсцкім Доме народнай творчасці.

Вуліцы Ганцавіч і дванадзіці мясцовых калгасаў зацігы яркім электрычным святлом. У раёне дзейнічаюць тры стацыянарных і шэсць перасоўных кінаўстаноўкаў.

Малады мастак вучыцца ў студыі выяўленчага мастацтва пры Брэсцкім Доме народнай творчасці.

Вуліцы Ганцавіч і дванадзіці мясцовых калгасаў зацігы яркім электрычным святлом. У раёне дзейнічаюць тры стацыянарных і шэсць перасоўных кінаўстаноўкаў.

Малады мастак вучыцца ў студыі выяўленчага мастацтва пры Брэсцкім Доме народнай творчасці.

Вуліцы Ганцавіч і дванадзіці мясцовых калгасаў зацігы яркім электрычным святлом. У раёне дзейнічаюць тры стацыянарных і шэсць перасоўных кінаўстаноўкаў.

Малады мастак вучыцца ў студыі выяўленчага мастацтва пры Брэсцкім Доме народнай творчасці.

Вуліцы Ганцавіч і дванадзіці мясцовых калгасаў зацігы яркім электрычным святлом. У раёне дзейнічаюць тры стацыянарных і шэсць перасоўных кінаўстаноўкаў.

Малады мастак вучыцца ў студыі выяўленчага мастацтва пры Брэсцкім Доме народнай творчасці.

Вуліцы Ганцавіч і дванадзіці мясцовых калгасаў зацігы яркім электрычным святлом. У раёне дзейнічаюць тры стацыянарных і шэсць перасоўных кінаўстаноўкаў.

Малады мастак вучыцца ў студыі выяўленчага мастацтва пры Брэсцкім Доме народнай творчасці.

Вуліцы Ганцавіч і дванадзіці мясцовых калгасаў зацігы яркім электрычным святлом. У раёне дзейнічаюць тры стацыянарных і шэсць перасоўных кінаўстаноўкаў.

Малады мастак вучыцца ў студыі выяўленчага мастацтва пры Брэсцкім Доме народнай творчасці.

Вуліцы Ганцавіч і дванадзіці мясцовых калгасаў зацігы яркім электрычным святлом. У раёне дзейнічаюць тры стацыянарных і шэсць перасоўных кінаўстаноўкаў.

Малады мастак вучыцца ў студыі выяўленчага мастацтва пры Брэсцкім Доме народнай творчасці.

Вуліцы Ганцавіч і дванадзіці мясцовых калгасаў зацігы яркім электрычным святлом. У раёне дзейнічаюць тры стацыянарных і шэсць перасоўных кінаўстаноўкаў.

Малады мастак вучыцца ў студыі выяўленчага мастацтва пры Брэсцкім Доме народнай творчасці.

Вуліцы Ганцавіч і дванадзіці мясцовых калгасаў зацігы яркім электрычным святлом. У раёне дзейнічаюць тры стацыянарных і шэсць перасоўных кінаўстаноўкаў.

Малады мастак вучыцца ў студыі выяўленчага мастацтва пры Брэсцкім Доме народнай творчасці.

Вуліцы Ганцавіч і дванадзіці мясцовых калгасаў зацігы яркім электрычным святлом. У раёне дзейнічаюць тры стацыянарных і шэсць перасоўных кінаўстаноўкаў.

Малады мастак вучыцца ў студыі выяўленчага мастацтва пры Брэсцкім Доме народнай творчасці.

Вуліцы Ганцавіч і дванадзіці мясцовых калгасаў зацігы яркім электрычным святлом. У раёне дзейнічаюць тры стацыянарных і шэсць перасоўных кінаўстаноўкаў.

Малады мастак вучыцца ў студыі выяўленчага мастацтва пры Брэсцкім Доме народнай творчасці.

Вуліцы Ганцавіч і дванадзіці мясцовых калгасаў зацігы яркім электрычным святлом. У раёне дзейнічаюць тры стацыянарных і шэсць перасоўных кінаўстаноўкаў.

Малады мастак вучыцца ў студыі выяўленчага мастацтва пры Брэсцкім Доме народнай творчасці.

Вуліцы Ганцавіч і дванадзіці мясцовых калгасаў зацігы яркім электрычным святлом. У раёне дзейнічаюць тры стацыянарных і шэсць перасоўных кінаўстаноўкаў.

Малады мастак вучыцца ў студыі выяўленчага мастацтва пры Брэсцкім Доме народнай творчасці.

Вуліцы Ганцавіч і дванадзіці мясцовых калгасаў зацігы яркім электрычным святлом. У раёне дзейнічаюць тры стацыянарных і шэсць перасоўных кінаўстаноўкаў.

Малады мастак вучыцца ў студыі выяўленчага мастацтва пры Брэсцкім Доме народнай творчасці.

Вуліцы Ганцавіч і дванадзіці мясцовых калгасаў зацігы яркім электрычным святлом. У раёне дзейнічаюць тры стацыянарных і шэсць перасоўных кінаўстаноўкаў.

Малады мастак вучыцца ў студыі выяўленчага мастацтва пры Брэсцкім Доме народнай творчасці.

Вуліцы Ганцавіч і дванадзіці мясцовых калгасаў зацігы яркім электрычным святлом. У раёне дзейнічаюць тры стацыянарных і шэсць перасоўных кінаўстаноўкаў.

Малады мастак вучыцца ў студыі выяўленчага мастацтва пры Брэсцкім Доме народнай творчасці.

Вуліцы Ганцавіч і дванадзіці мясцовых калгасаў зацігы яркім электрычным святлом. У раёне дзейнічаюць тры стацыянарных і шэсць перасоўных кінаўстаноўкаў.

Малады мастак вучыцца ў студыі выяўленчага мастацтва пры Брэсцкім Доме народнай творчасці.

Вуліцы Ганцавіч і дванадзіці мясцовых калгасаў зацігы яркім электрычным святлом. У раёне дзейнічаюць тры стацыянарных і шэсць перасоўных кінаўстаноўкаў.

Малады мастак вучыцца ў студыі выяўленчага мастацтва пры Брэсцкім Доме народнай творчасці.

Вуліцы Ганцавіч і дванадзіці мясцовых калгасаў зацігы яркім электрычным святлом. У раёне дзейнічаюць тры стацыянарных і шэсць перасоўных кінаўстаноўкаў.

Малады мастак вучыцца ў студыі выяўленчага мастацтва пры Брэсцкім Доме народнай творчасці.

Вуліцы Ганцавіч і дванадзіці мясцовых калгасаў зацігы яркім электрычным святлом. У раёне дзейнічаюць тры стацыянарных і шэсць перасоўных кінаўстаноўкаў.

Малады мастак вучыцца ў студыі выяўленчага мастацтва пры Брэсцкім Доме народнай творчасці.

Вуліцы Ганцавіч і дванадзіці мясцовых калгасаў зацігы яркім электрычным святлом. У раёне дзейнічаюць тры стацыянарных і шэсць перасоўных кінаўстаноўкаў.

Малады мастак вучыцца ў студыі выяўленчага мастацтва пры Брэсцкім Доме народнай творчасці.

Вуліцы Ганцавіч і дванадзіці мясцовых калгасаў зацігы яркім электрычным святлом. У раёне дзейнічаюць тры стацыянарных і шэсць перасоўных кінаўстаноўкаў.

Малады мастак вучыцца ў студыі выяўленчага мастацтва пры Брэсцкім Доме народнай творчасці.

Вуліцы Ганцавіч і дванадзіці мясцовых калгасаў зацігы яркім электрычным святлом. У раёне дзейнічаюць тры стацыянарных і шэсць перасоўных кінаўстаноўкаў.

Малады мастак вучыцца ў студыі выяўленчага мастацтва пры Брэсцкім Доме народнай творчасці.

Генеральны камісар павільёна ААН Агры Фаст у час ажыццяўлення павільёна гаварыў, што прагрэс аб'явіць сувязь паміж народам, якія пачынаюць лепш разумеваць адзін аднаго і шырэй карыстацца магчымасцямі культурнага абмену. Указваючы новыя і новыя праблемы, якія могуць быць вырашаны толькі пры дапамозе міжнароднага супрацоўніцтва, пры навуковай згодзе паміж народам.

У цэнтры бракітнага купалападобнага будынка павільёна ААН у Брусельскай выставі, над якім развіваецца флаг Аб'яднаных Нацый, стаіць сталёвая мачта з зямным шарам. Вакol яго круціцца сфера розных памераў і колераў, якія адлюстроўваюць усю разнастайнасць свету—расы, ізаляцыі, краіны, рэлігіі і г. д. Павільён пабудаваны праектам архітэктара Ван Кіюка і І. А. Мішля.

Экспанаты, выстаўлены ў павільёне, самы разнастайны. Азія са стэнду прысвечана спецыяльнай праблеме разбраення. Ён расказвае, што срэжкі, якія цяпер ідуць па атамнай бомбы, танкі, самалёты, маглі быць затрачаны на палітычныя эканамічныя становішча чалавечыя.

Арганізацыя Аб'яднаных Нацый распрацавала праграму аказання тэхнічнай дапамогі разду краін, слаба развітых у эканамічных адносінах. Вялікая карта, на якой гараць яркія кропкі электрычных лімпацак, расказвае аб праграме тэхнічнай дапамогі, якую ажыццяўляе ААН і яе спецыялізаваныя ўстановы. Само жыццё нараджае гэтую праграму. Палавіна ўсяго насельніцтва зямнога шара галадзе, больш 50 працэнтаў не ўмеюць чытаць, ні пісаць, дзве трэці людзей паміраюць, не дасягнуўшы трыццацігадовага ўзросту. Спецыялісты, тэхнікі, вучоныя звыш ста краін працуюць над здысненнем намечанай праграмы.

Сумесная дзейнасць розных дзяржаў працякае не толькі ў самой арганізацыі Аб'яднаных Нацый, але і ў спецыялізаваных устаноў. Азія са стэнду прысвечаны раёне сусветнага папярэдняга саюза. У гэты саюз уваходзяць усе краіны свету. Міжнародная пагадненні дазваляюць абмяняцца пісьмамі, тэлеграмамі паміж усімі дзяржавамі свету.

Выдатны прыклад супрацоўніцтва дае міжнародны геофізічны год. Фатаграфіі выставі расказваюць аб сумеснай працы вучоных у Антарктыдзе, аб рабоце міжнароднага бюро па падрывах гэтага года.

Стэнды ААН па пытаннях вытворчасці харчовых тавараў і сельскай гаспадаркі (ФАО) расказваюць наведвальнікам аб праблемах, якія неабходна вырашаць чалавечству. З фатаграфій на вядзельніках глядзіць галодныя дзеці, хворыя рахітам і іншымі хваробамі.

Азія са стэнду прысвечаны практычным вынікам, якіх дамаглася ФАО. «Джунглі адступаюць перад палымі»—так называецца

ца серыя фатаграфій, на якіх паказаны людзі, што апрацоўваюць палі там, дзе ніякай індуштрыі няма. Дзесяці год назад Індыйка Каль Оя на Цэйлоне была кропай пакрыта церакунтамі трапічнымі лясамі. Цяпер тут жыюць 35 тысяч чалавек, якія апрацоўваюць 40 тысяч гектараў зямлі. Гэтыя мэрэфіцтва былі прыведзены індыйскім урадам пры ўдзеле ФАО.

Многа экспанатаў прысвечана дзейнасці ЮНЕСКА—Арганізацыі Аб'яднаных Нацый па пытаннях асветы, навукі і культуры. Азія са стэнду ЮНЕСКА расказвае пра культурны абмен паміж народам.

Як прымусяць вяду павільёна ў тых месцах, дзе я амаль няма на паверхні зямлі? Схемы, фатаграфіі, малючкі расказваюць, як вырашаюць гэтую праблему вучоны і практыкі. На вялікую вышыню ўздымаюць самалёты, якія распыляюць над зямлёй раствору флізістага серабра. У выніку ўтвараюцца кроплі алгаў, якія становяцца ўсё больш цяжкімі і хутка апалваюць на зямлю дажджом. Больш дзейсны метал—ывад грунтоўных вод на паверхню зямлі. Тут на дапамогу прыходзіць сейсмічная разведка.

Шмат працуе ЮНЕСКА над выкарыстаннем сонечнай энергіі. Якія вялікія рэзервы атэмаічнай энергіі ў сабе сховала зямля? Якія крокі ўзяць сабой сонечная энергія ідзець з таго, што кожны дзень адзін квадратны метр зямлі атрымлівае ад сонца 2720 калорый.

Мірнаму выкарыстанню атамнай энергіі прысвечаны раздзел Міжнароднага агенства па атамнай энергіі—самай маладой спецыялізаванай установы ААН. Каларыяныя фатаграфіі расказваюць аб дасягненнях у разліне мірнага ўжывання атамнай энергіі ў розных краінах. Наведвальнікі бачыць на дзімках: атамны цэнтр Вялікабрытаніі ў Харуэле, тэрмаэлектрычную ўстаноўку Зета, дзякуючы якой удалося атрымаць тэмпературу ў пачы мільянаў градусаў. Тут жа некалькі фатаграфій савецкіх вучоных, якія выкарыстоўваюць фотасінтэзу раслін, а таксама прымяняюць радыяактыўныя кабылкі для вывучэння біясінтэзы вітаміна В₁₂. Ряд фатаграфій прысвечаны будаўніцтву атамнага цэнтра ў Індыі.

Частка выставі адведзена паказу дзейнасці Міжнароднай арганізацыі працы, заснаванай яшчэ ў 1919 г. Цяпер у гэтую арганізацыю ўваходзіць 79 дзяржаў-членаў. У сярэднім залы—вялікі макет, які ілюструе дзейнасць гэтай арганізацыі ў справе паліпашэння ўмоў жыцця індзейцаў, якія жывуць на высокім нагор'і Паўднёва-Амерыканскіх Андаў.

Народы ўсіх кантынентаў зацікаўлены ў супрацоўніцтве. Важная роля ў гэтай справе міжнародных арганізацый, якія заклікаюць садыснейшы паліпашэнню ўмоў жыцця людзей, узвеману разуменню паміж народам, захаванню міру ва ўсім свеце.

Я. БЯЗРОДНЫ.

Азія са стэнду прысвечаны практычным вынікам, якіх дамаглася ФАО. «Джунглі адступаюць перад палымі»—так называецца

Госці сталіцы

На гэтым тыдні ў сталіцу Беларусі на гастролях прыехалі нашы сябры—артысты польскага цырку. У складзе трупы мастацтва розных жанраў: паэтычныя гімнасты, эксіцытрыкі, ілюмінанты, дрэсіроўшчыкі. Кірую трупай артыст Уладзіслаў Стахоўскі.

Польскія сябры пакажуць мінчанам некалькі прадстаўленняў.

Сведчанне мяшчынскіх сувязей беларускага і эстонскага народаў—прыезд у Беларусь ансамбля песні і пляскі Тартускага Дома культуры Эстонскага рэспубліканскага Савета прафсаюзаў.

У складзе ансамбля—харавы і танцавальныя калектывы, аркестр народных інструментаў. Уздзельнікі самадзейнасці выступілі ў Палацы прафсаюзаў. Канцэртная праграма была складзена з эстонскіх сучасных і народных песень і танцаў, а таксама з твораў кампазітараў народаў СССР.

Далёка, сапраўды за краінамі, вырастае, як выспа, пакрытая патамі рыштванымі горад. З прамога боку трапляе ў ілюзію баяна ствала новай шыны, ад якой соды да іх цягнуўся злітаваны валак. Пяць прыледа Данельяк і прыязе яму вестку.

Казік узяў кельню ў руку, шырока пакаляў рошчыну і пракаляў першую дагліну...

Сонца прыгравала, як пец. Панетра ўнімаўся ўтары і калыхалася, здыходзіць ад зямлі. Унізе, напярва, юнакі ўжо чакаюць галіну паглядзець яму. Два эсківатара, як разгэнаваныя шчыры, выдзівалі ў паднятых каўшох жоўтыя струмені пяску.

Трэці эсківатар, аблеплены бронзавымі юнакамі, перасоўваўся з перарыямі да ярымі, нібы тое наскомае, што цягнуць мурашкі да мурашкіна.

«Казік у думках быў там, дзе, закрытае для старонняга вока і вуха, панавала маўклівае, бліскачча шчышчы. Што там у гэтую хвіліну дзельяса? Цяпер павіна лекар гаворыць некалькі слоў, якія не адгукаюцца нават рыхам, нібы паветра навакол з ваты. Санітары прыносяць па найкарцейшых лініях. Шклянныя шафі, рады інструментаў... І ва ўсё гэты асяляльныя і белыя—цёмы, дарогі гэты тварык між бліскаччымі болю. І нарэшце канец. Неўдольная лінія высокая напружана выключана. Санітары становяцца зноў дзвучатымі. Дзяц каю нарадзілася.

Нарадзілася? Але чаму доктор уздымае так голася? Паўна, прыка яму, бо на нішто пайшоў ўсе яго намаганні. Вось на пакрытым шчыраці стаде ляжыць у сонцы, пасярод горада рабочага класа, успаміні даўніх ідэй пра